

VIRKAMIESTYÖRYHMÄ AJAA ALAS KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTOA OIKEUSTURVAN KUSTANNUKSELLA ILMAN SELVITYKSIÄ

Oikeusministeriön virkamiestyöryhmä ehdottaa seuraavalle hallitukselle käräjäoikeusverkoston huomattavaa harventamista. Työryhmä on laatinut kaksi mallia, joiden mukaan 27 käräjäoikeuden verkosto supistuisi 17 tai 14 käräjäoikeuteen.

Tuomariliitto pitää selvänä, että ehdotus vaarantaa kansalaisten oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden ilman, että sillä olisi merkitystä valtion talouden kannalta. Käräjäoikeuksia vähentämällä ja niiden kokoa suurentamalla ei saavuteta säästöjä.

Hankkeen ajoitus on täysin epäonnistunut. Vireillä on useita rakenteita koskevia uudistushankkeita, joiden onnistunut toteuttaminen edellyttää kokonaistarkastelua ja laajaa selvitystyötä. Hankkeiden valmistelu kuuluu riippumattomalle tuomioistuinhallinnolle, joka on perustettava ennen kuin tehdään pitkälle tulevaisuuteen tähtäviä peruuttamattomia päätöksiä.

Viimeisin uudistus toteutettiin vuonna 2010, jolloin käräjäoikeuksien määrä vähennettiin 51 käräjäoikeudesta 27 käräjäoikeuteen. Oikeusministeriö ei ole lupauksista huolimatta tehnyt kattavaa tutkimusta edellisen uudistuksen kokonaisvaikutuksista ja sille asetettujen säästö- ja laatutavoitteiden toteutumisesta. Tämän kokoluokan uudistusta ei pidä viedä eteenpäin yksipuolisella ja vajaalla selvityksellä.

Raportti perustuu siihen, että käräjäoikeuksien koon suurentaminen ratkaisisi sen, että resursseja on liian vähän. Ei ole tutkimustietoa siitä, että keskittämällä toimintoja entisestään syntyisi kustannussäästöjä tai että keskittämisestä saadut hyödyt olisivat haittoja suuremmat. Työryhmä antaa ymmärtää, että edellisen uudistuksen seurauksena olisi syntynyt säästöjä toimitilojen lakkauttamisen ja henkilöstön vähentymisen johdosta. Tämä ei pidä paikkaansa.

Tuomariliiton mielestä ehdotettu jättiyksiköiden käräjäoikeusverkosto ei ole maantieteellisesti tasapuolinen. Yhdenvertaisuus ei toteudu. Ruuhka-Suomen ulkopuolella käräjämatkat kasvaisivat kohtuuttomasti ja oikeusturvan saavuus vaikeutuisi merkittävästi. Työryhmän olettaus etäasioinnin ja videoyhteyksien käytön voimakkaasta kasvusta on epärealistinen eikä perustu voimassa olevaan lakiin. Tuomariliitto korostaa, että etäisyyksien kasvu lisää kaikkien toimijoiden ja asianosaisten käräjäpäivään käytettyä aikaa. Lisäksi muut lakimiespalvelut näivettyvät tutkitusti muilta kuin tuomioistuinpaikkakunnilta.

Päätöksenteon tulee perustua luotettavaan tutkimustietoon. Käräjäoikeusverkoston kehittämisen lähtökohtana ei saa olla taloudelliset syyt, vaan oikeusturvan parantaminen.

Lisätietoja asiassa antaa Käräjäoikeustuomarit Ry:n puheenjohtaja, käräjätuomari Minna Hällström, Helsingin käräjäoikeus.
minna.hallstrom(at)oikeus.fi